

SVETOGORSKA KRALJICA

1539

MESIEČNIK SVETOGORSKEGA SVETIŠČA 1939

Stanko Stanič:

Kaj so nam naše župnije?

Družina je božja ustanova in najlepše občestvo. Podlaga družine je zakrament sv. zakona. Družinski člani so ene krvi, jedo pri eni mizi, krije jih ena streha. Iz družine rasto otroci in člani dobre družine veže zvestoba in edinost. Kar trdimo o družini, velja tudi za župnijo. Župnija je podobna družini.

Dva zakramenta

Zakrament, ki iz njega izhaja družina, je zakon, zakrament pa, kateri družijo župnijo v eno občestvo, je sv. krst. Po sv. krstu smo postali otroci božji in udje skrivnostnega telesa Kristusovega — sv. Cerkve, katero imenuje sv. pismo živo stavbo, koje vogelni kamen je Jezus Kristus, na katerega smo mi kot stavba sezidani. Po krstu smo postali udje sv. Cerkve, katero imenuje sv. pismo na drugem mestu skrivnostno telo Kristusovo. Glava tega telesa je Kristus, mi smo pa njegovi udje. Na drugem mestu imenuje Sv. Duh svojo Cerkv nevesto Kristusovo. Po krstu smo torej v družbi vernikov, katere ženin je Kristus.

Kar velja za vesoljno Cerkev, lahko obrnemo tudi na župnijo. Po krstu smo postali tudi člani naše župnije, ki jo tudi lahko imenujemo stavbo, katere vogelni kamen je Kristus. Po krstu smo postali člani župnije, katere ženin in glava je Kristus. Tega ženina predstavlja za vesoljno Cerkev papež, za škofijo škof, za župnijo župnik.

Kakor je torej podlaga in vez družine sv. zakon, tako je tudi podlaga in vez župnije sv. krst.

Kri

Rekel sem, da veže družino tudi ista kri. Člani družine, starši in otroci, bratje in sestre so iste krvi. Kri je rdeča vez njihovega sorodstva. Zdaj pogledimo našo župnijo in bomo videli, da tudi njo veže ene in iste krvi. Jezus Kristus je odrešil na križu vse človeštvo za ceno svoje krvi. Ta edina daritev nove zaveze pa se obnavlja vsak dan na naših oltarjih. Kalvarija je bila oltar za vesoljni svet, Kalvarija za vsako župnijo pa je farni oltar. Kako in zakaj? Res je, da se Kristus na vseh oltarjih svetá daruje za ves svet, za vse kristjane, žive in mrtve in za grehe vsega sveta. Vendar pa vemo, da ima posebne sadove daritve duhovnik, ki daruje, verniki, ki so pobožno navzoči, in tisti, ki se zanje posebej daruje. Znano vam je tudi, da se v nedelje in praznike daruje v vsaki župniji sv. maša za župnijo samo.

Glejte vez Kristusove krvi, ki družijo župljane v eno družino, v eno občestvo. Povsod zadostite svoji dolžnosti ob nedeljah, toda na najidealnejši način v svoji župniji. Zate se daruje in ti si navzoč. Farni oltar družijo župljane v eno občestvo, v eno družino z vezjo Gospodove Krví.

Te vezi se dobri župljani morajo zavedati!

Miza

Družina je pri eni mizi. Gospodinja postavi na mizo skledo in krožnike. Družina sede in je. Miza družijo vso družino v enoto in daje vsem moči za častno življenje.

Kakor vas veže miza v občestvo ene družine, tako vas veže oltar z obhajilno mizo v eno občestvo župnije. Pred svojim farnim oltarjem so vsi župljani enaki, pri obhajilni mizi imajo vsi župljani enake pravice, se reče vsem isti Kruh nadnaravnega življenja, od tu se širi božji mir v župnijo, tu se obnavlja in poživlja v župljanih kraljestvo božje. Skupne mize nas družijo v družino, skupni oltarji nas družijo v župnijo.

To bodi naša zavest in naš ponos. Župljani imajo skupno obhajilno mizo!

Hiša

Družina živi pod eno streho, v eni hiši pod eno hišno številko.

Tudi župnija ima svojo hišo, svojo skupno streho — svojo farno cerkev. In kakor imajo vaše hiše vsaka svojo številko, tako imajo tudi farne cerkve svoja posebna patrona. Največja zuna

nja vez župnije je njena cerkev. To morajo župljani predvsem ljubiti, za njeno lepoto morajo skrbeti, v njej se redno zbirati. Beseda božja je v farni cerkvi namenjena faranom. Kakor slišite ob nedeljah brati Pavlova pisma Kološanom, Korinčanom in drugim, tako so tudi vaše farne pridige namenjene vam.

Ali se zavedate te časti in te dolžnosti do vaše župnije?

Otroci

Iz družine se rodijo in rastejo otroci. Družina jih redi in vzgaja, da postanejo zmožni samostojnega življenja na svetu. Tako tudi naša župnija skrbi za vaše otroke, da spoznajo Kristusa in njegov evangelij. Tako tudi župnija skrbi za vas vse, da raste v duhovnem življenju, da se posvetite in tako vredni postanete večnega življenja. Župnija ima ta namen, da vam odpira nebeska vrata. Zato ljubite svojo župnijo!

Ljubezen in zvestoba

Družine mora vezati ljubezen in zvestoba. Tako tudi naša župnija! Ljubezen božjo in ljubezen vesoljne Cerkve

nam posredujejo naše župnije. Kdor daje ljubezen, zahteva tudi zvestobo. Zato bomo zvesti svojim župnijam, saj veže župljane en krstni kamen, en oltar, ena daritev, ena cerkev, en zvon, en župnik. Župljani so po Kristusu bratje in sestre med seboj, po svoji župniji pa otroci svete Cerkve in božji.

Naše najstarejše občestvo župnija

Na svetu je mnogo društev in družb, ki imajo dobre namene. Prav je tako! Pa pri tem ne smemo pozabiti na svoje najsvetejše udruženje in občestvo, ki so naše fare. Stare so že stoletja. Tudi zato jih moramo ljubiti.

„Fantje od fare“

Zakaj sem vam danes to napisal? Zato, da vnovič vzljubite svoje župnije, da se zvesto udeležujete njihovega duhovnega življenja in si tako zagotovite svoje zveličanje. Naj se med vami zopet poživijo farna zavest, da boste tako začutili vnovič lepoto stare pesmi: »Župnijski zvonovi prav milo pojò,« in da se bo zopet govorilo: »To so fantje od fare;« »To je dekle, ki ji v vsej fari ni para.«

dovolj dostojni za tako obiskovano božjo pot. Tedanji gvardijan Solkanec Lampretič se odloči, da napravi vse 4 oltarje nove, in sicer iz marmorja, ter da tudi kapelo (prezbiterij) nekoliko zviša in proti cerkvi bolj odpre.

Obrne se do vseh prijateljev svetogorske Matere božje in v kratkem času nabere 2000 dukatov. S tem in še drugim denarjem napravi krasen marmornat glavni oltar in še tri druge iz kamna, in sicer: sv. nadangela Mihaela v njemu posvečeni kapeli, presv. Trojice na levi strani (evang.), oltar bratovščine Matere božje na desni strani in sv. Ane sredi cerkve, odkoder so prenesli oltar presv. Trojice na desno stran, do čim sta bila oltarja sv. Lucije, Uršule in tovarišic — ter sv. Lenarta popolnoma odstranjena.

V sredino cerkve so najprej postavili podobo Brezmadežne, pozneje so jo pa nadomestili s podobo svete Ane; podobo Brezmadežne so prenesli v samostan in jo postavili poleg kipa, ki so ga prvotno v svetišču častili.

Ob priliki teh predelavaj so tudi kapelo sv. nadangela Mihaela skrajšali, da je dobil prezbiterij več svetlobe.

Za prenos milostne podobe

na novi oltar so odločili dan 2. avgusta 1686. Petek je bil in dan porcijunkulskih odpustkov. Neizmerna množica je prišla obhajati to dvojno slovesnost. Ljudem se je zdel pravi čudež, da se ob takem ljudskem navalu ni pripetila nobena nesreča in nerodnost. Kot čudežen je zabeležila zgodovina sledeči dogodek.

Strelec, ki je pri slovesnosti oskrboval možnarje, je enega tako silno nabasal, da se mu je pri strelu razletel na kose. En kos razstreljenega možnarja je zadel, njega, pa mu ni napravil čisto nič hudega. Vse ljudstvo je strmelo spričo tega nenavadnega dogodka in ga imelo za pravi čudež, ki ga je storila Marija, da bi se veselje takega dne ne pokvarilo vernemu ljudstvu, marveč bi ta čudež njegovo zaupanje še potrdil.

Pri tej slovesnosti je o. Lampretič spodbujal vernike, naj goreče molijo za srečo cesarskemu orožju zoper Turke. Prav na isti dan naslednjega leta je cesar Leopold premagal Turke pri Budi.

(Nadaljevanje prihodnjč.)

Iz svetogorske zgodovine

(Nadaljevanje.)

Razvoj svetišča pod vodstvom oo. frančiškanov do kronanja čudodelne podobe Matere božje

»Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi«, se je glasilo povelje Matere božje do pobožne Urške. Prvi del nebeskega ukaza je bil točno izpolnjen. Na skalnati gori je bila postavljena pobožnost in ljubezen do nebeske Kraljice prekrasen, velikianski tempelj, da mu daleč okoli ni bilo enakega. Hiša je zidana, sedaj naj se ljudstvo veselo zbira, da v Materini hiši poišče potrebnih milosti ter tako izpolni drugi, poglobitni del ukaza. Goreči menihi so si neumorno prizadevali, uglati ljudstvu pot do živega studenta Materinih milosti. Sijajno se je opravljal božja služba na Sveti gori, Marijini prazniki so bili pravi duhovni sejmi brezštevilnih romarjev — kak praznik jih je bilo nad deset tisoč — spovednice so bile neprenehoma obsute, k mizi božji jih je poklekovalo na tisoče; vroče prošnje, miloglasne pesmi so se razlegale po teh svetih prostorih od ranega jutra do pozne noči. Solze hvaležnosti in solze trpinov so močile ta blaženi tlak, ki ga je bila pričujočnost M. B. posvetila. Gorečnost romarjev so še bolj v nemale mnoge bratovščine, ki so jih goreči oo. frančiškani na tej božji poti ustanovili. Že leta 1612, dne 2. junija je potrdil papež Pij V. bratovščino Matere božje s Svete gore in jo obdaril z obilnimi, velikimi odpustki. Leta 1612. in vnovič 1614. je podelil isti papež oltarju sv. Trojice pravico privilegiranega oltarja, t. j. da je bil z vsako daritvijo sv. maše, ki se je pri omenjenem oltarju opravila, združen popoln odpustek v prid dušam v vicah.

Ker je prihajalo na Sveto goro čedalje večje število romarjev, so se množili tudi mili darovi in tudi zunanji sijaj svetišča je bil vedno večji.

Že predno so bili začeli menihi božjo pot oskrbovati, je bila prizidana l. 1560. na severni strani milostne kapele druga, manjša kapelica, v katero so izprva postavili tri lesene kipe: sv. Mihaela, sv. Gabrijela in sv. Rafaela na lesenih stebrih. To kapelico so menda prizidali, da bi množice laže vhajale v tesno kapelico M. B. in iz nje laže izhajale. Zategadelj so vodila v kapelo sv. Mihaela (kakor so jo pozneje imenovali) dvojna vrata, iz glavne cerkve ena in iz milostne kapele druga.

Zvonovi

Omislili so svetišču tudi lepo ubrano zvonjenje. Manjši zvon je bil ulit l. 1541, srednji tudi okoli tega časa, veliki pa l. 1666. Velikemu je bilo ime Marija, srednjemu Ana, malemu Jožef. V malem stolpiču vrh zakristije je bil tudi obešen zvončič, ki so ga bili ulili l. 1644. Nad mostovžem, ki je vodil iz samostana na kor, je bil tudi nekaj stolp in v njem majhen zvon, ki je imel tako zvani lavretanski blagoslov; z njim so zvonili proti hudi uri in naznanjali romarjem ure. Ulili so ga l. 1700 na čast sv. Frančišku.

Zvonik

L. 1626 so sezidali trden zvonik na tri nadstropja, ki ga je strela l. 1702 hudo poškodovala; postavili so ga bili iz rezanega kamna na stroške Goričana Matije Bendlerja.

Pred cerkvijo so napravili l. 1622 pripravne stopnice in dva kamenita kipa sv. nadangelov Gabrijela in Rafaela.

Istega leta so zidali tudi prve štiri kapelice, ki so sedaj (pred vojno) vrh oddelkov stopnic, ki vodijo s ceste na hrib. L. 1626 so postavili še eno kapelico angelov, ki je malo nad sedanjim pokopališčem (pred vojno!). V nji je sedaj (1909) podoba presv. Srca Jezusovega. L. 1632 sta dala Miha baron Rabatta in njegova žena Katarina vrh sedanjih stopnic, pod pokopališčem, zidati prav čedno kapelo na čast sv. Frančišku. V tej kapeli so tudi maševali. Rabattov kmet Pavel Vodičar in njegovi dediči so morali dajati za vzdrževanje te kapele vsako leto dve jagnjeti, dve kokoši, 2 mernika ovsa, 9 liberic v denarju in 12 koscev za senožeti svetogorskega svetišča.

Prav znamenita popravila

in olupševanja, ki so stala veliko truda in denarja, so se izvršila proti koncu XVII. stoletja. Štirje oltarji, ki so bili l. 1544 posvečeni, so že razpadali. Ti in nizka ter ozka kapela M. B. niso bili

Svetogorska nedelja

Prevzvišeni g. nadškof goriški dr. Karol Margotti je s pismom z dne 8. januarja 1939 odredil, da se mora po vseh cerkvah 19. februarja t. l. pobirati miloščina za svetogorske jubilejne slovesnosti.

Za to nedeljo dobijo gg. župniki več izvodov te številke našega lista in tudi nekaj števil lanskega leta. Te odvišne številke naj blagovolijo razdeliti med vernike v propagandne namene za vsak milodar za Sv. goro. - Naj pride list v vsako hišo, ki ga še nima!

Svetogorsko jubilejno leto naj bo vredno gorečnosti našega ljudstva za Sv. goro, ki ga je odlikovala v vseh dolgih štirih stoletjih.

Podobo svetogorske Matere božje bomo častili v goriški stolnici

Dne 1. decembra 1938 je bila v nadškofijskem dvorcu pod predsedstvom prevz. g. kneza in nadškofa goriškega msgr. Karla Margottija seja pripravljalega odbora za svetogorske slovesnosti. Na tej seji so sklenili:

1) V soboto 15. aprila bodo blagoslovili nove portale, slikana okna in veličastne orgle svetogorske bazilike, nakar bo nek imeniten organist izvršil kolavdacijo orgel.

2) Prvo nedeljo v maju bo veliko romanje vernikov iz Gorice na Sv. goro.

3) V nedeljo 11. junija popoldne bosta grgarska in solkanska duhovnija dvignila milostno podobo Matere božje in jo slovesno nesli v Gorico.

Vse mesto bo čakalo na podobo na Caterinijevem trgu, kjer jo bo sprejel prevz. g. nadškof in jo spremil v goriško stolnico.

Ves teden se bodo v stolnici vršile primerne pobožnosti s pridigami izrednih govornikov.

4) V soboto 17. okrog 17. ure bo imel na Trgu zmage nek g. kardinal pridigo, nato se bo razvila procesija proti Solkanu in Sv. gori, kjer bo imel naslednji dan v spomin na obletnico prikazanja Matere božje isti g. kardinal slovesen pontifikal in pridigo.

Velika bo ta slovesnost, o kateri bomo še prinesli natančna naznanila s sporedom.

Obhajati pa moramo svetogorsko stoletnico vse dni po vseh naših cerkvah in družinah s tem, da Marijo svetogorsko bolj ko navadno častimo in ji prav zaupno priporočamo vse naše zadeve.

Predvsem se pa v tem Marijinem letu varujmo greha in zlasti mladina naj ji posveti vso svojo nedolžnost v Marijinih družbah.

Je farna cerkev ena najbolj lečih in urejenih v škofiji, podružnice vse obnovljene in na Brjah stoji krona njegovega dela: novo ponosno svetišče sv. Cirila in Metoda, namenjeno za farno cerkev nove fare na Brjah, ki nastaja po zaslugi našega slavljenca. To so le glavni zunanji sadovi, ki se zdale ne odtehtajo onega manj vidnega, notranjega, pristno duhovniškega dela. Marljiv kot čebelnica v njegovih panjih ima še pri teh letih redno po dve sveti maši in dve, če ne tri, tehtno premišljene pridige ob nedeljah.

In to traja že dvajset let. V spovednici je neprekosljiv, za previdenje vedno na uslugo, četudi ob najbolj nepriljubljeni uri, goreč katehet, do pitice vreden v pisarni. Kdor pozna obširno in hribovito rihemberško faro s skoraj 3000 prebivalci v 30 naseljih in rihemberške poti pozimi, mora priznati gospodu zlatomašniku jekleno voljo, izredno marljivost in požrtvovalnost, če ga gleda štirinasedemdesetletnik, kako neutrudno in nadvse skrbno že toliko časa brez kaplana upravlja svojo župnijo. Delavnost je bisser med njegovimi mnogimi lepimi lastnostmi. Na srečo ga je Bog obdaril s velikim zdravjem, ki ga pa tudi res ne šteje v svoji službi. Ves živi le za svojo faro in si leta in leta ne privoščiti niti dneva oddiha, nobene brezpotrebne poti izven fare, nobenega razvedrila. Pač: razvedrila išče med svojimi farani, saj se skoraj ne zgodi, da bi koga srečal, naj bo odrasel ali otrok, pa se ne bi z njim ustavil, pokramljal in se očetovsko pozanimal za vse njegove dušne in telesne tegobe. Težko bi našli bolj domačega gospoda, boljšega svetovalca in tolažnika. Morda so mu njegove lastne preizkušnje, ki jih je v življenju čez mero užil, tako na široko odprle srce za druge. Njegovo življenje je bilo namreč posejano bolj s trnjem nego z rožami. V mladosti je moral še sam reven skrbeti za težko preizkušene starše, mnogo težav in skrbi je imel s cerkvenim gospodarstvom, izkusiti je moral svoj čas dolgotrajno bolezen in veliko grenkih ponižanj. Ravno v preizkušnjah se je g. zlatomašnik izkazal neuklonljivega in delavnega. Nikdar ni klonil. Nasprotno. Čim bolj mu leta spletajo srebrni venec na glavo, tem bolj vedro mu je čelo. In za tem čelom se neprestano snujejo in kujejo novi in novi načrti, zdaj za katero podružnico, zdaj za farno cerkev, potem za povzdigo cerkvenega petja, nato za krščanski nauk, itd.; vedno in stano vitno pa z vsemi svojimi skrbmi in s sreem bdi nad najtežjo nalogo, ki si jo je naložil na svoja stara, a neupogljiva pleča, namreč: ustanovitev nove župnije na Brjah. Ob vsem tem delu pa še najde časa, da se zanima za vsa dogajanja po svetu in je vedno širokorazgledan mož. A tudi farane hoče imeti in jih tudi ima omikane in izobražene. Zato je mnogo širil dober tisk. In če hočete vedeti še za njegova telesna dela usmiljenja, naj rečem le, da njegovo župnišče ni nikdar nikomur zaprto, nikomur ni zaprto njegovo srce. Zlasti v času krize in v slabih letinah je delil na veliko. Farani niti ne slutijo, kolikokrat in kako mnogim se je že odprla njegova dlan. Tudi farna cerkev in ona nova na Brjah ga štejeta za svojega zelo velikega dobrotnika. Ko mu bo Bog vse dobro vračal, bo, mislimo, moral globoko seči, zakaj g. zlatomašnik je mnogo delal, mnogo v fari zboljšal, mnogo dobrega storil, telesnega in duhovnega, ter tudi mnogo trpel. In še stoji vzravnkan kakor hrast

in kljubujoč vsemu zlu, še dela in stopa od zlatomašnega oltarja spet med ljudstvo na delo z isto vnemo kakor mlad novomašnik. Častni naslov, ki ga je prejel za svoj zlati praznik, je bilo pač že zdavnaj zaslužno odlikovanje. Še večje

odlikovanje in priznanje si je zaslužil pred Bogom, ki naj mu bo bogat plačnik. Vendar želimo prav vroče, da bi mu Bog, preden ga pokliče k večnemu plačilu, dal izpeljati še vse njegove načrte. C. v.

Naše novice

Prevzvišeni g. nadškof Margotti je izdal za novo leto dva kratka pastirska lista, ki sta bila prebrana po vseh cerkvah goriške nadškofije. V prvem listu pripo-roča prevz. nadpastir za novo leto novo življenje v Bogu, v drugem pa določa glavno delo za novo leto, in sicer za Katoliško akcijo, za duhovniški naraščaj in semenišča ter za svetogorske slovesnosti.

Dan dobrega tiska. Prevzvišeni goriški nadškof je v posebni okrožnici določil, da je bil 29. jan., ko obhajamo spomin sv. Frančiška Saleskega, ki je zaščitnik katoliških časnikarjev, posvečen širjenju dobrega tiska. Ker je dober katoliški tisk za pravo in globoko versko življenje velike važnosti, je prav priporočljivo, da se na pobudo našega nadpastirja večkrat spomnimo na važnost dobrega tiska in povsod skušamo širiti dobre knjige in časopise — zlasti »Svetogorsko Kraljico«.

Slovenski kapucin je šel med misijonarje. Beneška provinca kapucinskega reda ima v Coritybi, ki je glavno mesto pokrajine Parana v Braziliji v Južni Ameriki, svojo misijonsko naselbino, pri kateri hoče sedaj ustanoviti tudi misijonsko bogoslovno semenišče. Zato je odposlala tja šest svojih redovnikov, ki naj bi tvorili jedro tega novega zavoda. Med temi šestimi redovniki, ki so se odpeljali 5. jan. iz Trsta proti Južni Ameriki, je tudi p. Patricij, ki se je prej imenoval Izidor Kodernac in je doma v Neblem pri Slovrencu v Brdih. Oče Patricij je lansko jesen pel novo sv. mašo v rojstni župniji. Na novem mestu bo podpravnatelj in profesor novega semenišča. Želimo mu obilo božjega blagoslova!

Duhovniška vest. G. Anton Krapež, župnik v Otaležu na Cerkljanskem, je bil dne 27. dec. l. l. umeščen za župnika v Batujah na Vipavskem.

Mladini izobrazbo! Za nove šolske stavbe in za razna popravila in obnove vitve pri že obstoječih šolah je bilo v letu 1937 v Trstu izdanih 12 milijonov lir. Sedaj so vse srednje in nižje šole v tržaškem mestu tudi v zdravstvenem pogledu res na višku. Dal Bog, da bi se mladina, za katero morajo starši toliko žrtvovati, v vseh teh šolah nasrkala res prave izobrazbe in plemenitosti!

Nagle in nepredvidene smrti, varuj nas, o Gospod! V Podbrdu je zajel plaz 22 letno mladenko Ivanko Bizjak, ko je nesla jutraj mleko s svojega doma na železniško postajo. Ko so jo odkopali mrtvo, je stala pokonci ob skalnati steni, h kateri jo je pritisnil nenadni plaz. V roki je držala še posodo z mlekom. — V Grantu pri Nemškem Rutu je 69 letni posestnik Jurij Torkar, po domače Brdar, šel po vodo k bližnjemu studencu. Prihrumel je nepričakovano plaz in

ga pokopal pod seboj. Ko so ga odgrebli, je bil že mrtev. Bog bodi ponesrečenca ma milostljiv sodnik!

Sedemdesetletnica. Dne 16. l. 1939 je obhajala gč. Fani Rojce v Gorici svojo 70-letnico pri popolnem zdravju in z mladostnim sreem. Vse svoje življenje je bila vnetna in delavna članica Tretjega reda in Marijine družbe. Velike zasluge si je nabrala tudi z delom za ubožne cerkve in misijone. Bog jo ohrani še dolgo v goreči delavnosti!

+ Blazij Grča. Na sveti dan zjutraj 25. dec. l. l. je umrl v Senčurju pri Kranju biseromašnik g. Blazij Grča, starosta slovenskih duhovnikov, star 93 let. Pokojni se je sicer rodil 29. jan. 1846 na Sp. Beli pri Predvoru na Gorenjskem in je sedaj tudi na Gorenjskem umrl, vendar je preživel večji in glavni del svojega življenja na Goriškem, kjer živi njegovo ime še sedaj, zlasti na Vipavskem, v svetlem, častnem spominu. Po končani gimnaziji v Ljubljani je rajnik prišel namreč v goriško bogoslovje in bil tu dne 6. sept. 1871 posvečen v duhovnika. Služboval je kot kaplan v Rihembergu in v Kobaridu, kjer je bil naslednik pesnika Simona Gregorčiča. L. 1875. je šel za vikarja v Čepovan, kjer je postal tudi prvi župnik novo ustanovljene župnije. Po 17 letih je zapustil Čepovan in postal župnik v Sempasu, kjer je pastiroval 24 let do l. 1916, ko je radi svetovne vojne stopil v pokoj in se naselil v svoji hiši v Senčurju. Tam je l. 1921 obhajal svojo zlato mašo, l. 1931. pa v Predvoru svojo biserno mašo. Do železne maše sta mu manjkali le še dobri dve leti.

Pokojnikovo delovanje na Goriškem je del naše takratne zgodovine, kajti bil je res vsestransko delaven in njegovo delo je zapustilo povsod globoke sledove. Udejstvoval se je kot pisatelj, kot prosvetni delavec, kot zadrugar, kot politik in kot vnet dušni pastir. Pisateljstvo je začel že kot bogoslovec s pesmi pri »Zgodnji Danici«. Potem je pisal članke in poročila za razne znanstvene in politične liste ter priredil tudi več iger in deklamacij. V Čepovanu je l. 1878 ustanovil katoliško politično čitalnico. V Gorici je sodeloval pri političnem društvu »Sloga« in bil nekaj časa tudi njen predsednik. Posebno delavnost je razvil v goriškem deželnem zboru, v katerem je polnih 12 let zastopal kmečki volilni okraj Gorica-Kanal-Ajdovščina. Kot poslanec se je vneto zavzemal za pravice svojih volilcev in pospeševal zlasti njihov gospodarski dvig. Skrbel je zlasti za uravnavo hudournikov, za ceste, za zboljšanje živinoreje, sadjarje in vinogradništva. Mnogo se je trudil za duhovno poglobitev med sobraty in med verniki ter je bil predsednik »Duhovske zveze« v Gorici in ustanovitelj Cecilijanskega društva za goriško nadškofijo.

Zlatomašnik g. konzistorijalni svetnik Josip Štrancar

Rihemberg, čeprav znan po ponosu, je manj znan po cerkvenih slovesnostih. Letos na praznik sv. Stefana je napravil izjemo. Slavil je zlati jubilej svojega župnika velečastitega gospoda Josipa Štrancarja, ki že 33 let pastiruje v tej fari. Zanimivo je, da je tudi njegov prednik v Rihembergu učakal svojo zlato mašo. Prav njemu je tudi sedanj gospod župnik podoben v tem, da ne išče nikjer lastne časti in ne ljubi slavo-spevov na svojo osebo, četudi jih mnogo zasluži. Zato so šli vsi njegovi dosedanj jubileji mimo tiho, pretiho. Srebrna maša, štiridesetletnica mašništva, petindvajsetletnica župnikovanja, vse te obletnice, ki jih drugod slavijo kot imenitne mejnike v službi Gospodovi, so prešli gospodu župniku Štrancarju kakor navadni delavni dnevi. Za petdesetletnico mašništva pa se je moral skromni gospod vdati, da se praznuje slovesno, zakaj zlato maše so vendar deseterkrat redkejša kot nove maše in dvajsetkrat bolj redki so slučajji, da bi kdo slavil tak dan še v službi, sredi dela, in še kakšnega dela, v največji marljivosti in skrbi za duše. In zares se je v Rihembergu zlata maša praznovala tako kot se spodobi. Farna cerkev, vprav umetniško okrašena, pred in popoldan natlačena z verniki, slavaloki, venci, izklesane častitke faranov, bele oblečeni otroci z zlatim klasjem v rokah in dolga vrsta duhovnikov pred oltarjem — vse to je pričalo, kako zaslužen mora biti ta gospod, ki je — kakor mora biti vsak duhovnik — središče farnega življenja in globoko vraščen v svojo faro. Celo Prevzvišeni nadpastir gospod nadškof je poslal svojega zastopnika na to slavnost v osebi gospoda prelata msgr. dr. J. Torosa in slavljenca po njem sporočil lepo odlikovanje; gospod zlatomašnik je imenovan za častnega konzistorijalnega svetnika. Slavnostno besedo je za to priložnost govoril

rihemberški rojak msgr. dr. Pavlica. Drugi mlajši rihemberški duhovniki, ki jih je gospod zlatomašnik nekaj učil in spremljal k prvim zakramentom in pravič k oltarju kot novomašnike, so zdaj spremljali svojega vzgojitelja k zlatomašnemu oltarju. Asistirali so mu pri zahvalni daritvi tudi bivši rihemberški kaplani. Razen teh je prihitelo na to slavnost še mnogo sosednjih gospodov in drugih odličnih prijateljev slavljenca.

Podoba življenja g. zlatomašnika je v kratkih črtah taka. Po rodu in srcu je Vipavec, rojen na Vohanjah v župniji Planina 9. avgusta l. 1864. Gimnazijo in prvi letnik bogoslovja je dovršil v Ljubljani, kjer je bil sošolec Janezu Evangelistu Kreku, u katerem nam je povedal na Stefanovo nekaj zanimivih spominov. Nadaljnje tri letnike bogoslovja je dokončal v Gorici ter pel novo mašo pri sorodnikih na Gočah pred dobrimi 50 leti l. 1888. Nato je kaplanoval tri leta v Sv. Križu, tri leta v Kamnjah, nato nekaj časa upravljal župnijo Šmarje, potem pa postal kurat v Štanjelu, kjer je obnovil župnišče in cerkev. L. 1905 je bil umeščen za župnika v Rihemberg. Zlasti tu je bilo njegovo delo mnogostransko in zelo plodno. Takoj po prihodu v Rihemberg je zasnoval načrte za novo cerkev. Podrla mu jih je vojna. Vendar pa je že pred vojno prezidal župnišče, dal napraviti novo pokopališče na Brjah, ustanovil Marijino družbo in organiziral posojilnico. Med vojno je večji del Rihemberžanov odšel v begunstvo. Tudi g. župnik se je moral umakniti. Toda kot Dobri Pastir, ki ne zapusti svoje črede, se je zaradi peščice faranov, ki so še ostali doma, naselil pri podružnici sv. Martina v kmečki sobici in tu trpel z ljudmi dve leti pomanjkanje in vse nadloge, ki jih je prinesla vojna. Po vrnitvi v Rihemberg je našel župnišče prazno in vse cerkve poškodovane. Zopet se je lotil dela. In danes

zemljo z nebesi. Sin žene je, ker je bil spočet, da vzame nase breme človeštva in odreši, kar bi sicer zapadlo temi. Nanj torej čaka Izrael in ves svet... Povem vam zdaj, da je že prišel! Tisto noč, ko se je narodil, s sm bil v Engadi in v oni zimski noči so vinogradi dihali balzam in trte so zvezetele in grozdje je dozorelo ter dežilo svojo kri na vzradoščeno zemljo... On je prišel, prišel! Svet, ki je taval v temotah, bo zagledal zdaj luč; in ki so bili v smrtni senci, spregledajo, oslepljeni od njenega blišča... Sin se nam je narodil, ki bo na njegovih plečih počivala vsa moč! Ime mu bo: Čudežni, Svetovalec, Junak božji, Oče na veke! Knez miru se je rodil, da na veke vekov ustali pravico! Nesmrtni, ki je prišel iz zvezdnatih nebes na zemljo, daje vsem smrtnikom skupno postavbo in njegova postavba se imenuje ljubezen... Minil je čas, ki je o njem dejal prerok: 'Od morja do morja bodo blodili in tavali od severa do vzhoda, iskajoč Besedo'. Minil je oni čas in prišla je doba, ki o njej poreče bodoči prerok: 'Beseda je meso postala!'. Pečat je položen na delo Izraelovo! Molčite zdaj, preroki in Sibile! Zdaj izpregovori Beseda sama... Dokončala sem!'

In stala je visoka in je dvignila roke proti votlini Jasli ter zašepetala: »Videli ste Ga! Pozdravili ste Ga, vi kralji, ki vas je pravadna modrost dojila, vi pastirji,

preprosta srca, ki morete s svojo vero umeti najvišje... Marija! Jezus!«

In je umolknila. Bila je globoka tišina. Le zvočni valovi poslednjih besed so se tresli po vzduhu... Melhijor v svojem škrlatnem plašču se oglasi in vpraša ženo: »Povej, kdo si?« In žena pod pajčolanom odgovori: »Hebrejska Sibila, ime mi je Sabata. Deset jih je bilo pred menoj, jaz sem poslednja in sem ostala, da dam pričevanje... Prva izmed nas je bila perzijska Sibila, potem je prišla libijska in ona, ki je v Delfih označevala Helenom... Potem je bila cimerijska v deželi Italov... In peta je prerokovala v Eritreji, šesta na Samu in za njo ona v Kumah... To je bila tista, ki je prinesla preroške knjige v takrat še mladi Rim... Potem je bila helespontska Sibila, rojena v deželi trojski. Poznala je Cir... Deveta je bila frigijska in za njo Albumea, ki je prerokovala v starodavni deželi sabinski iz padajočih vod in ki so jo v nespameti imenovali boginjo... Duh preroški, ki veje iz večnosti, nas je vse prešinjnal in umirajoč je vsaka svoje oznanilo vselej zašepetala v uho njej, ki je ostala za njo... Prav do mene poslednje. Nisem štela vekov, ki sem jih videla. Poznala sem Babilon in Ninive in tudi v Rimu sem se še nedavno mudila. In rimski cesar me je poklical k sebi ter v svoji nespameti in blaznem napuhu vprašal: 'Ali more biti kdo

Julij Zeyer (Poslovenil Marko Kranjc)

Vrt Marijin

Pesem o Materi

IX. KRALJI Z JUTROVEGA.

Tako je govoril glas. In za njim je prišla iz votline visoka, temna ženska postava, ogrnjena v črn pajčolan. Častitljivost in groza sta izhajali iz nje. Izpod pajčolana pa je zopet zadonel njen mogočni, globoki glas, govoreč: »Vi vsi čujte, kaj oznanjajo moja usta, doneča in resnična in mogočno odprta! Poslušajte resnice, ki vam jih glase moje posvečene ustnice! Kadar so pravadna izročila v toku vekov izumirala, kakor od dolgega petja ginevajoč slavček, so vsikdar položila svojo vsebino na ustnice sibilске... Čujte, kaj vam v preroškem zamaknjenju povem! Po kom žeja v Izraelu one, ki so se napili iz skritega studenca modrosti? Po Njem so lačne njih duše, ki ga je obljubil Bog že Abrahamu. To je Bitje, ki je bilo, predno je bil svet, ker je prazodetje božje modrosti in pravičnosti... Izvoljeni se imenuje, ker je izvoljen, da bo orodje najvišje volje! Sin božji je in Sin človekov, ker izvrši delo, ki spoji

Rajni je bil globoko veren mož širokega obzorja, dovtipen in duhovit, ljubezniv in gostoljuben. Nad vse požrtvovalen, dobrotljiv, radodaren in plemenit je bil do bolnikov. Neutrudljiv je bil zlasti v spovednici in je bil iskan spovednik. Kjer je služboval, si je znal priboriti ljubezen svojih duhovljanov, ki ga hranijo še sedaj v hvaležnem spominu in v visoki časti. Tudi v Senčurju, kjer je preživel kot upokojenec dolgih 22 let, do zadnjih let z mladeniško vneto pomagati pri dušnem pastirstvu in goreti zlasti za mladino.

Naj bo dobri Bog blagemu duhovniku bogat plačnik za vse, kar je storil za svoje verno ljudstvo!

+ Julij Savelli. V četrtek 19. I. 1939 so pokopali v Sempasu ob velikanski udeležbi domačinov in tujcev bivšega župana in poštarja trgovca in posestnika Julija Savellija. Rajni se je rodil 15. IX. 1881 in je opravljal od svojega 17. leta prav do zadnjega organizatorsko službo — torej skozi 40 let. Ne samo za cerkev, ampak tudi za splošno pevsko in glasbeno izobrazbo ljudstva je velično storil kot odlični sodruidnik vseh katoliških društev. Zato je res zaslužil, da ga je na zadnji poti spremljala godba in mu je moški zbor zapel pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču pretresljive znane žalostinke.

Rajni je bil globoko prepričan katoličan, pravi poštenjak in tako blagega in mehkega srca, da je, pomagajoč bližnjemu, sam prišel v marsikatero gospodarsko težavo.

Za vse potrebe ljudstva je imel zlasti kot župan odprte oči, srce in roke. Zato so ga vsi spoštovali in ljubili ter iskreno žalovali ob njegovem prerano odprtem grobu.

Z rajnim dekanom Beletom sta si bila po ženi v sorodstvu — tekom enega meseca sta oba prijatelja na istem pokopališču legla k večnemu počitku. Naj jima sveti večna luč!

Sestri rajnega msgr. dekana V. Beleta ter sorodniki se zahvaljujejo vsem č. gg. duhovnikom in vsemu vernemu ljudstvu za izraze sožalja in dokaze spoštovanja in ljubezni do nepozabnega gospoda ob priliki njegove bolezni in pogreba.

Smrt v tujini. V Kairu v Egiptu je umrl, star šele 32 let, Marij Černe z Gradišča nad Prvačino. Bil je veren katoličan in pošten, značajan mož. Služboval je več let v zavetišču sv. Jožefa v Kairu in so mu tamonjski bratje preskrbeli prav lep pogreb. Rojaki so mu položili na krsto lep venec in ga v velikem številu spremili na zadnji poti. Naj mu sveti večna luč in naj mu bo lahka daljna, tuja zemlja!

Važna postava za mlekarne in sirarne. Dne 18. avgusta t. l. je stopila v veljavo nova postava, ki zelo globoko posega v delovanje naših mlekarin in sirarn. Po tej postavi se sme prodajati samo še tak sir, ki ima (v osušenih tvarini) vsaj 27 odstotkov maščob. Naše sirarne postavljajo ta zakon pred nove naloge. Naše mlekarstvo se predvsem peča z izdelavo izvrstnega masla, ki ga posebno Tržičani radi kupujejo. Pogostoma se je pri nas izdeloval bolj pust sir, četrtemasten, ki ima okoli 10 odstotkov maščobe, ali polmasten z 20% maščobe. Zdaj bo treba po novem zakonu proizvajati le polnomastni sir.

Naša Rezka

Bilo je nekega jesenskega popoldne, ko sem se vračal iz Rožne doline od krščanskega nauka. Dan je bil zelo lep, a v duši mi je bilo težko radi nekaterih staršev, ki kar nič ne skrbijo za krščansko vzgojo svojih otrok. Sami nevedni, da je groza, puščajo v nevednosti tudi otroke in jih ne pošiljajo k nauku. Tako pripravljajo sebi in deci strašno nesrečo, kajti nihče naj ne misli, da je Bog zato poslal svojega Sina na svet, da ga bodo ljudje prezirali in njegov nauk zaničevali. Take temne in žalostne misli so se mi podile po glavi, ko je pridrel nasproti avto, iz katerega je nekdo veselo mahal z roko v pozdrav. Tik mene se je vozilo ustavilo. V njem je bila naša Rezka Rupnik z materjo in še neko sorodnico, ki sta jo šli iskat v tržiško bolnico, da umrje doma in ne v tujini. Rezka je želela še enkrat govoriti z menoj o svojih dušnih zadevah. Toda kje?

Stopim v avto in se zapeljemo do doma naše povsod že znane »nune Cilke«, ki nas je z največjim veseljem sprejela, saj smo bili sami dobri znanci. Tam sem še enkrat pogledal v lepo Rezino dušo in nato smo se poslovili. Ko je avto odbrzel, se je še ozirala nazaj in pozdravljala s takim smehljajem, kakor da bi šla na svatbo. Nekoliko tednov pozneje, 23. decembra 1936 sem jo v Idriji z veliko slovesnostjo in ob lepi udeležbi domačinov spremljal na božjo njivo. V pokopališki kapelici sem se spomnil raznih vrlin blage rajnice in vsi poslušalci so dejali: zaslužila je to pohvalo.

Gotovo bodo vsi blagi bralci veseli, ako jih vsaj v kratkih potezah seznanim s tem vrlim dekletom. Zlasti dekleta naj pogledajo nanjo in naj se vprašajo, ali ni bila njena pot svetla in posnemanja vredna.

Rodila se je v Idriji 13. X. 1902, v tisti Idriji, kjer je toliko let pastirval nepozabni msgr. Mihael Arko, ki je tako ljubil svojo faro in duhovno čredo, da je vedno poudarjal: »Če bi mi bilo dano izbirati še enkrat, še in še bi posil za idrijsko župnijo. Idrijsčan je dobrotljivec, sebi dobro hoče, pa tudi drugim vse dobro privoščil.« Idrija je Rezka domovina, kjer je veliko delavcev, med katere so krivi preroki vrgli marsikako strupeno seme, a ima v kljub temu vse polno tudi zares zavednih in globoko prepričanih krščanskih družin, ki vedo, kak zaklad je sveta vera in v resnici Bogu delajo veselje. Iz take dobre družine je izšla Rezka in vse dobro, kar

ji je dal dom, je tako lepo razvila v svoji osebnosti, da je lahko ponosen nanjo. Po krásno dovršenih šolah je bila najprej prvovrstna uradnica pri idrijskem rudniku, nato pri posojilnici v Idriji ob Bači in naposled več let pri K.T.D. v Gorici. Tam je obolela, škala je zdravja najprej v goriski, potem v tržiški bolnici za pljučne bolezni. Dolge mesece je doživljala neprestano pešanje telesnih moči in po dovršenem 34. letu je dozorela za večnost.

Kakšna je podoba duhovne zgradbe Rezke osebnosti?

Svojim domačim je bila skrbno ljubeč otrok in sestra, Z nedopovedljivim znanjem in skrbjo je spremljala svoje drage na vseh njihovih potih. Posebno ljubezen je imela za sestro Pavlo, misijonarko v Ameriki, ki ji je pridno dopisovala. Glede vseh ostalih pa je predvsem vedno nato mislila, da bi bili dobri kristjani. Skrbela je, da so se pridno udeleževali zlasti duhovnih vaj.

Kot uradnica je bila zelo pridna, točna, razumna. Predstojniki so ji poverili marsikatero zaupno nalogo, ker so cenili njeno sposobnost in molčečnost.

Z izredno marljivostjo je združevala prav iskreno pobožnost. K sveti maži in svetemu obhajilu je hodila z velikimi žrtvami vsak dan. Besedo božjo je vprav uživala. V mestu ni bilo pridige, da je ona ni poslušala, in sicer s takim umevanjem, da jo je z lahkoto ponovila od začetka do konca. Če kake stvari kdaj ni popolnoma razumela, je takoj vprašala večake in hotela priti vprašanju do dna. Udeležbenke duhovnih vaj se Rezke gotovo spominjajo kot ene izmed tistih, ki so se jih redno vsako leto udeleževale in jim sledile z veliko gorečnostjo. Bila je vedno med prvimi, z zaslonjeno glavo, s svinčnikom in zvezkom v roki; popoldansko branje je oskrbovala z vprav mojstrskim poudarkom.

Napredovanje v duhovnem življenju je jemala silno resno. V marsikakem pogledu ji je bilo življenje zelo težko, posebno še zadnja leta, ko jo je zagrabil težka neozdravljiva bolezen. O, marsikdaj je bilo njeno oko zalito s solzami! Pa je rada vse prenašala, tako rada, da se nikdar ni upala Boga prositi za zdravje. Največje bridkosti pa je občutila, ako se je bala, da kateri izmed njenih dragih ne hodi po poti pravičnosti, in še bolj, ako se je sama znašla v raznih človeških slabostih, ki se ji je zdelo, da jo delajo Bogu neveselno. Kakor sv. Pavel je ječala v svoji revni telesnosti, ko je čutila, da še in še vstaja v njeni duši ena ali druga izmed sedmerih kač, ko se je vendar tako resno trudila, da bi jih vse popolnoma ukrotila.

Kako velika gorečnost za Boga jo je razjedala, je pokazala najbolj z iskreno željo, da bi se posvetila misijonskemu poklicu kot pomožna misijonarka. Pročila je za sprejem, pa ni mogla biti sprejeta. Zato se je pa doma žrtvovala za misijone. Blagajničar misijonskih družb še današnji dan silno pogreša svojo nekdanjo tako vestno in bistroumno pomočnico. Bilo je pravo veselje pregledovati njene knjige in letna poročila. Pa ne samo delala, ampak tudi darovala je veliko za misijone. Ker je bila zelo pridna uradnica, ji je bilo poverjeno marsikako izvenuradno in nadurno delo, za katero je prejela včasih prav čedne nagrade. Vse, kar je dobila za tako de-

lo, je darovala za misijone in za reveže. Miloščino je najraje delila po duhovnikovih rokah, in sicer, ker ni hotela, da ve leviča, kar da desnica, in ker je mislila, da tudi duši obdarovančevi več koristi, ako jo izroči po mašnikovih rokah.

Prijateljice imajo Rezko v najboljšem spominu. Vedno je imela prijazen obraz in ljubeznivo besedo za vsakogar, ki je bil kakorkoli tolažbe potreben. Zato so ji vse zaupale in niso bile nikdar varane. Kar se imenuje prenašanje kvant, podpihovanje, združbarija, opravljanje, naslajanje z obiranjem slabosti bližnjega — vse to je bilo temu dekletu popolnoma tuje. Zato so jo vsi radi imeli in nihče ni imel radi nje nobenih sitnosti. Če ji je kdo naredil tako ali tako kako krivico ali zagrešil napram njej, ko brezobzirnost, jo je silno bolelo, ker je bila zelo občutljiva, ali njena tožba je bila vsa v debeli solzi na licu; iz njenih ust pa ni prišla grenka in maščevalna beseda.

Na goriškem pokopališču je bil na grobu neke deklice kamen z napisom: »Bojana, odšla si kakor pesem, ki ne izzvini.« Tudi pesem je ljubila Rezka. Ni bila sicer pevka, a note je rada in lepo prepisovala ter se veselila lepe pesmi in vsega, kar je lepo in plemenito. Ni bila pevka, a bila je tudi ona pesem, ki ne izzvini... in želim, da bi ta pesem odmevala v mnogih dekliških srcih, ki v tej dobi vprav neokusne ničurnosti in posvetne razbrzdanosti iščejo dobrih zgledov, da bi lažje plavale z razprtimi krili svetih vzorov nad močvirji življenja brez Boga in čednosti.

Svetogorska kronika

SEPTEMBER.

12. Sinočnim romarjem so se danes zjutraj pridružili novi, tako da se je praznik imena Marijinega obhajal ob veliki udeležbi. Iz Treppo Grande je prišlo 35, iz Strassolda in Sedegliana 125 in iz Caorle (Benetke) 90 oseb.

13. Župnik iz Nogareda je pripeljal 70 duhovljanov.

14. Na večer je prispelo 400 romarjev iz dekanata Osp v Istri, ki jih je vodil g. dekan Malalan z drugimi duhovniki. Govoril jim je msgr. Filipič.

15. Osapskim romarjem se je pridružilo 70 opatjeselskih, ki jim je govoril p. Sofronij o svetogorski zgodovini.

16. Zahvalno pesmijo je zaključilo 45 duhovnikov goriške in tržaške škofije duhovne vaje.

18. Obisk načelnika vlade v Trstu, zato komaj 1000 romarjev.

19. 40 volčanskih Marijinih družbenic se je z voditeljem Kodermacom navzelo nove gorečnosti za Marijo in njeno družbo, ki je za pridna dekleta zelo važna ustanova.

20. Vse trobojnice vihralo v pozdrav eksc. Mussoliniju.

22. Dr. Močnik je sklenil tečaj duhovnih vaj, ki jih je imel za 50 deklet.

24. Iz Rive d'Arcano 70, iz Possecco (Udine) 44 romarjev. Zvečer je prispelo 160 romarjev iz Bohinjske Bistrice z gospodom Duhovnikom in Burjo, 73 pa z g. Simončičem iz reške Podgraje.

25. Dan obilnega dela in zadoščenja. Štiri tisoč romarjev tekmuje v slavospevih Marijinih.

Msgr. Venceslav Belé

Ko Jagnje poveljano v nebeškem razodetju bo, odvzame vsako nam gorje, obriše zadnje nam solze.

Češčenja našega odmev izliva naj se v večni spev: »O Jagnje božje, tebi čast, vsa slava, moč in vsa oblast!«

Ti dve dodatni kitici k 2. pesmi o Jagnjetu božjem, objavljeni v zadnji številki, nam je rajni msgr. Belé naknadno poslal.

To misel je razvijal msgr. Valentinčič v svojem navdušenem govoru. Ob 8. je pripeljal solkanski g. nadžupnik Božo Kjačič 40 članic Marijine družbe. Ob 9. uri je maševal zgonski g. vikar Srečko Rejec 170 svojim župljanom. Medtem je pripeljal ločniški g. župnik msgr. Mošetti 200 in p. vit. dr. Vender, župnik tržaške frančiškanske župnije, 300 požnih romarjev, ki jim je tudi zelo goreče in učeno govoril. Ob 11. je maševal kanonik tržaške stolnice msgr. Valenti. Prispelo je še 70 krminskih romarjev. Vsem je pridgal samostanski predstojnik.

26. Štiri majhne romarske skupine: 70 iz Moline, 36 z g. Podobnikom iz Šebrelj, 35 iz Corneglians in majhna skupina iz Muscoli. Prišel je tudi čedajski dekan msgr. Valentin Liva.

27. Iz Caorle (Benetke) je prišla druga skupina 70 romarjev. Govoril jim je samostanski predstojnik.

28. Iz vikarije Beano (Videm) in župnije Nimis (74) so prišli romarji, ki so imeli ob 8. uri sv. mašo s pridigo.

29. Zmagoslavna vojskovodja angeljskih čet sv. nadangela Mihaela in predvsem Mater božjo sta prišla ta dan častit gospoda Cramaro (Antro — 63 rom.) in Sdraulic (Liessa = 43 romarji). Vsi vemo, da so se verniki od nekdanja na Sv. gori prav posebno priporočali sv. nadangelu Mihaelu v boju zoper vse sovražne sile kraljestva božjega. Ob 10. uri je imel samostanski predstojnik slovesno sveto mašo in nato prošnjo za rajnega gen. Antona Cascino.

na svetu večji od mene in mogočnejši ko jaz? Bilo je opoldne in solnce je stalo nasproti oknom palače. Pokazala sem na njegovo zlato oblo. In cesar je zagledal obraz Device, držeče Dete v svojem naročju. In od duha prešinjena sem zaklicala: »Glej, oltar nebes! To nežno Dete je večje in mogočnejše od tebe in od vseh! Pomigne samo in tvoj Rim in tvoja slava in tvoji bogovi, vse se zruši v prah!...« Tako sem dejala in odšla iz palače.

Krog vneto poslušajočih pastirjev se je ožil okoli prikazni, zagrnjene v pajčolane. In glasovi, polni navdušenja, so odmevali: »Bogu hvala! Blagor nam, da izhajamo iz Abrahama!«

Sibila se vzravna, strese glavo in njene oči se kakor ogenj zasvetijo skozi pajčolan. In reče: »Oj otroci Abrahamovi! Razbijte svojega zadnjega malika: svoj stari narodni napuh!... Vidim goro... Okrog stoji ljudstvo in Sin človekov mu govori... Čuj! Blagor oznanja!... Ki so pravični in ohranijo ljubezen in ljubijo reveže ter jih imenujejo brate in tolažijo žalostne... njih bo življenje na veke in žareli bodo kakor zvezde... Tako oznanja On!...«

Končala je in se zavila tesneje v naguban plašč. Pa zopet se je ozrla proti kraju, kjer je bila Marija in njen Sin ter zašepetala z glasom, polnim globoke neznosti: »Marija! Ti si kakor bela golobica Noetova, pri-

našajoča oljkovo vejo miru! V svoji belini, čistejši ko sneg, ploveč nad kalnim morjem grehov, si dala človeštvu Jezusa, vir miru! Iz globočine Svetega Duha si prinesla to sveto vejo usmiljenja! O tebi je dejal prerok: »Pristopite k meni vsi in se nasitite z mojimi sadovi; ker moj duh je milejši ko med in slajša ko satovje je moja dedščina!...«

Jok globokega, toda blaženega ginjenja je stresel njeno visoko in temno postavo in pomignilvi z roko, se je odpravljala na odhod. Toda Melhior jo rahlo zdrži za plašč in tiho reče: »Govori, kam odhajaš!«

Sabata se ustavi ter odvrne: »Poslednja Sibila odhajam k poslednjemu spanju. Moja pot in moja naloga je dovršena... Jaz sem pričevala, vi ste me slišali. Pastirji, vi preprosti, in vi, v vedah in škrlatu odlični potniki: imejte vero v svojem srcu in razglašajte povsod, kar vam je oznanil angel, kar vam je oznanila zvezda in usta Sibilina, polna davnovekih slutenj in prastarih izročil... Izgovorila sem... V globokem podzemlju sem živela, le zgolj glas še, le šepet, blodeč po temi v globočinah zemlje, ob virih, spečih v temini morja... Še enkrat sem prišla pod solnce in zvezde, da vlijem v vaš sluh davne prerokbe... Vaša skrb je zdaj, da oznanjate, da se je rodil Odršenik, da srca, čakajoča na Njegov prihod, vzbudite k čuječnosti! Vi torej govorite, jaz pa umolknem. Uho človeško ne začuje več mojega gla-

su... Grem v podzemlje... Grem spat dolgo spanje, brez prebuditve...«

In koraki žene, zagrnjene v pajčolane, so odmevali kamenito po skalni poti. In je vstopila v votlino Mahare, dojelje Abrahamove. In slišali so jo, kako je stopala niže in dalje, dokler se ni v brezdanjah jamah izgubila ona in njeni koraki...

Sveta groza je vsem pretresla dušo. Bilo jim je, kakor da so se prebudili iz nekakega skrivnostnega spanja, iz pošastnih prikazni. Pastirji so se pomaleem razšli, njih visoke postave so se porazgubile v temo. Jožef se je poslovil od kraljev z Jutrovega in se vrnil v votlino k Mariji in Detetu. Kraljem pa se je ponoči v Berlehmu prikazal angel in jim rekel: »Ne vračajte se k Herodu, ker kuje izdajstvo proti Detetu! Pojdite po skrivni poti v svojo domovino, Dete obvaruje Bog!«

In so slušali. In jutranja zarja jih je pozdravila že na povratku v rodni kraj. In isti angel, ki je nje svaril, se je prikazal Jožefu v votlini Jasli ter mu rekel: »Vstani! Odvedi Marijo in njeno Dete! Beži z njima v Egipt, ker Herod grozi Jezusu s smrtjo!« —

Poslušen ukazu angelovemu je zbežal Jožef z Marijo in Detetom na skrivnem iz Betlehema. Šel je v Egipt, kakor mu je bilo zapovedano. —

(Nadaljevanje.)

Stenko Andrejevič:

Dve pesmi

I.

V dolinah mrak, temà polzi,
v dolinah srd, sovraštvo, kri —
na gori svetla luč gori
pri Materi.

V globinah naša moč prhni,
ugaša soj in blesk oči —
na gori zarja plameni,
hitimo k nji.

V ta kruti svet zagrébeni,
ko deca v hosti smo zašli —
Marija z dvanajsterimi
otmi nas zvezdami.

II.

Temne sence vlažnih smrek
preko belega snega —
grenkih dnevov tožni jek
preko praznega srca.

Mesečine dragi soj
v prizmah svetlih lesketa —
nerazložna nad teboj,
duša, misel je izšla.

Po stezi, po zmrzlih tleh
hodi Jezus bos in sam —
grem za njim, da bova v dveh
našla v moj najgloblji hram.

To in ono

Prvo adventno nedeljo že nekaj let po vsej Italiji molijo in zbirajo po cerkvah miloščno za vzdrževanje službe božje med številnimi italijanskimi izseljenci širom sveta. Iz domačije jim pošiljajo duhovnikov, ki jih spovedujejo in jim pridigajo v materinem jeziku. Kjer je več izseljencev skupaj, imajo svojo stalno službo božjo in svojo pridigo. V Parizu in drugih večjih francoskih mestih jih poleg stalnih italijanskih duhovnikov poseti vsako leto tudi kak italijanski škof, katerega francoske cerkvene in svetne oblasti rade sprejmejo in mu gredo na roko. Tudi drugi narodi skrbje za duše svojih izseljencev. Zdi se, da bo 1. adventna nedelja povsod postala »izseljenska nedelja.«

11. decembra l. l. so slovesno prebrali odlok, s katerim sv. oče potrjuje dva čudeža, ki sta bila predložena, da se proglasi za blaženo Emilija de Vialar, ustanoviteljica reda sester sv. Jožefa.

20. decembra l. l. je stopil sv. oče v 60. leto mašništva.

30. decembra l. l. je umrl varšavski nadškof kardinal Aleksander Kakowski. 25 let je z velikim uspehom vladal svojo obširno nadškofijo v težkih predvojni, vojni in povojnih razmerah. 28. okt. 1919 je vprilo 22 poljskih škofov posvetil za škofa tedanjega papeževega nuncija na Poljskem mons. Ahila Rattija, sedanjega svetega o. o. Pija XI.

6. februarja bomo obhajali obletnico izvolitve, 12. pa obletnico kronanja sedanjega svetega očeta Pija XI. Ko stopa v 18. leto svojega vladanja vesoljne cerkve, prosimo prisrčno Boga, naj ga razsvetljuje in podpira na njegovem odgovornosti polnem mestu.

11. februarja bomo obhajali 10 letnico konkordata med sv. Stolico in italijansko državo. Bog daj, da bi ta pogodba obrodila še veliko dobrih sadov za Cerkev in našo državo.

V Rimu je umrl zelo učen jezuit oče Henrik Rosa. Bil je urednik svetovno znanega mesečnika »Civiltà cattolica«, kjer je s katoliškega vidika presojal vse važne svetovne dogodke.

V Torinu je bil na božič krščen kitajski zakonski par, ki stanuje tam. Dobro pripravljena sta prejela zakonca sv. krst in krstni imeni Jožef in Marija. Sam torinski kardinal jima je čestital in želel, naj jih vsakoletni božični praznik spominja njunega prerodenja v otroka božjega.

Na Nemškem je bil do sedaj 8. december — praznik Brezmadežne — šole prost dan. Letos so morali na povelje šolskega ministra ta dan otroci v šolo. Katoliški otroci so smeli eno uro izostati iz šole.

V Združenih državah Severne Amerike je naraslo število naročnikov katoliških tednikov in mesečnikov od 1.602.369 v letu 1925. na 2.631.807 v letu 1938. V trinaestih letih je poskočilo za 60%.

Vendar je število katoliških družin še enkrat večje kot število naročnikov.

V Združenih državah oddaja 75 radijskih oddajnih postaj tedensko tako zvan »Catholic Hour« — katoliško uro, kjer govorijo najvplivnejši katoliški pravi in razlagajo katoliška načela o raznih življenjskih vprašanjih. Tega ne poslušajo radi samo katoličani, marveč tudi drugoverci, ki bi drugače ne prišli poslušati pridig v katoliško cerkev. Veliko drugovercev se ob tem poslušanju spreobrne ali vsaj začne razmišljati o katoliški veri. Nekateri poslušavci prosijo pismeno nadaljnjih pojasnil. Saj so prejeli v enem letu 39.189 takih pism, med temi 218 od protestantovskih pastorjev.

Predsednik ameriških Združenih držav je odredil, da se bodo lahko pošiljale knjige nabožne in vzgojne vsebine z zelo znižano poštnino. Prav je da država vse dobro in plemenito podpira.

Motor chapels so potujoče kapelice, ki jih ima že veliko škofij v Severni Ameriki. Te kapelice so zgrajene na velikih avtobusih. Po dva duhovnika se vozita po vaseh, kjer ni katoliških cerkva. Mašujeta in pridigata množicam vernikov, ki se radi zbirajo okoli teh potujočih cerkvic.

Na Holandskem je posečalo leta 1920. katoliške šole 244.594 otrok, 1. januarja 1938. pa 494.433 otrok. V katoliških otroških vrstah je bilo leta 1920. — 75.128, leta 1938. pa 113.009. Na Holandskem, ki šteje 8 milijonov prebivalcev, je kar 2.900.000 katoličanov.

V Avstriji so obhajali na več krajih staropoganske nemške svečanosti na čast soncu, ki začenja v zimi zopet pridobivati na moči. K tem svečanostim so silili tudi katoliške otroke, ki morajo biti vpisani v »Hitlerjevi mladini«. Notranji minister je tudi odredil, da cerkvena oblast ne sme več v Avstriji nadzirati verskega poduka v šoli. Tudi se ne bodo več dajali šole prosti dnevi za sv. spoved, obhajilo itd. Glasilo sv. Očeta »Osservatore Romano« poroča, da je bila v šolah bivše Avstrije prečitana naredba, ki pripušča svobodni volji učencev, da obiskujejo verski pouk ali ne. Spoved in obhajilo bosta lahko samo v dnevih, ko ni obveznega šolskega pouka. Med poukom petja so prepovedane verske pesmi, ker se smatrajo kot sestaven del verouka.

V Ljubljani se je sestal odbor za prirejanje svetovnih kongresov Kristusa kralja. Ti kongresi se prirejajo vsako drugo leto, zadnji je bil na Poljskem. Ker je umrl predsednik tega odbora, švicarski škof Alojzij Scheiwiler, so odborniki naprosili ljubljanskega škofa Gregorja Rožmana, naj prevzame predsedstvo. Prihodnji kongres se bo vršil v Ljubljani dne 24. in 25. septembra. Obravnavali bodo predmet: Krščanski prepoved naših dni.

V Ljubljani so pričeli zidati na starem pokopališču novo bogoslovno semenišče. Stavba bo sezidana po načrtu svetovnoznanega arhitekta Plečnika, čla-

na Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ogromno poslopje bo zidano v krogu in bo odgovarjalo vsem zahtevam takega zavoda. Imenovalo se bo »Baragovo semenišče« v spomin na velikega misijonarja škofa Friderika Barago.

Tudi v Mariboru zidajo novo bogoslovno semenišče. Posvečeno bo služabniku božjemu škofu Antonu Martinu Slomšku.

Na Češkem so po odstopu svobodnišleca Beneša izvolili novega predsednika republike v osebi Emila Hácha. Novi predsednik je dober katoličan. Po izvolitvi se je podal v praško stolnico, kjer je kardinal Kaspar maševal zanj in mu podelil poseben papežev blagoslov. Tudi novi ministrski predsednik je veren človek in želi, da bi vedno bolj rastel krščanski duh med češkim narodom.

Na Čehoslovaškem je umrl kardinal Lev Skrbensky. Bil je zadnji živeči kardinal, ki ga je imenoval papež Lev XIII.

Na Poljskem so ukiniteli vse prostozidarske lože. Počasi so se začeli narodi zavedati svojih podtalno delujočih sovražnikov.

Pisatelj Pierre l'Ermite (mons. Loutil) je daroval v Parizu svojo zlato mašo. Sam pariški nadškof kardinal, poleg drugega zbranega občinstva, se je udeležil te slovesnosti. Nekatera prisateljevala (Zena z zaprtimi očmi, Deklica z odprtimi očmi, Iz vse duše...) so prestavljena tudi na naš jezik in jih radi berejo.

V Londonu, kjer bivajo katoličani v neznatni manjšini, so dali eni ulici ime katoliškega svetnika in mučenika, svetega škofa in kardinala Ivana Fisherja. Tam blizu bo kmalu imenovana druga ulica po angleškem kanclerju mučeniku sv. Tomažu Moru.

V Londonu je imela svoj sestanek »Svetovna zveza svobodnišlecev«, kjer so se zbrali brezbožneži, da so zabavljali čez Boga, papeža in Katoliško cerkev. Sestanek je klaverno končal. Proti temu zborovanju so protestirali angleški katoličani. Priredili so zadostilno procesijo, katere se je udeležilo 60.000 mož. Procesija, pri kateri je vsak zase tiho molil, je napravila močnejši vtis.

V Londonu so otvorili veliko razstavo katoliških knjig. Ob otvoritvi je kardinal Hinsley izjavil, da sta dobra knjiga in dober časopis danes potrebna vsakemu tudi najubožnejšemu človeku.

Nezgode
romarja Jerneja Trobca

Če se smemo zanesti na spomin upokojenega strojevodje Janeza Zutovega z ajdovske Ceste, ki še dandanes z navdušenjem govori o svoji službi, so prvo go Trst - Bohinj - Jesenice skozi slavni predor slovesno otvorili 19. julija 1906. Tako pravi: »Jejs, Jejs jen svejta mamca božje, kaku b' jest tejsa ne vejdu, sej sm bu mašinfirar, denmo reč, jen sm use vidu na svoje uoč, jen, denmo reč, nadvojvoda Ferdinande živlejne je blu, muj Buh, v tihle ruokah. Prou 19. julije je blu, četrtk je bu, sv. Vincenc, denmo reč, lejta taužen devet st jen šestga v sabuto enajendvajstga je pa bla železnica izruočena uobčinstvi.«

Takoj po otvoritvi nove proge so Kraševci kar tekmovali, kdo se bo prej vozil po tej. Tudi Jerneju Trobca iz Kovavevega konca v Pliskovici se je porodila želja, da bi se podal takoj na pot v Gorico ali še naprej. Toda njegova boljša polovica Barbara rojena Lisica se je ustavljala njegovi nameri, kajti škoda se ji je zdelo denarja. Pač pa ga je nagovarjala, naj gre na božjo pot na Sveto goro, da po dolgem času spet opravi

sveto spoved in se priporoči Mariji, kajti starina blizu 70 let mora vendar začet misliti na romanje v večnost. Boga ljubo romanje pa ni z vlakom, ampak peš mora iti pravi romar.

Skoro dva meseca sta se prerekala, zadnje pa sta se pogodila tako, da pojde Jernej prav zares in gotovo k sveti spovedi, Barbara pa mu dovolji, da se sme odpraviti na pot z vlakom. Vdati se je morala že zato, ker so se vsi možaki norčevali iz Jerneja, ki se še nikdar ni vozil z vlakom in niti ne po novi progi.

Vnučki 6 letni Tonček je poslušal govorjenje o romanju in vlaku in polotila se ga je nepremagljiva želja, da bi šel z dedkom na pot. Jernej bi ga bil rad vzel s seboj, pa Barbara ni hotela o tem nič slišati.

Dan pred presladkim imenom Marijinim je Jernej zgodaj vstal, da se je na pravil na pot k vlaku, ki je odhajal z dutovske postaje ob 7. uri. Napravil se je tako skrbno, kakor da bi se imel voziti s samim cesarjem. V nahrbtnik, kamor mu je bila žena naložila nekaj kruha, gnjati in jajček za na pot, je postavil veliko steklenico najboljšega terana, zase in za kakega dobrega človeka, ki ga dobi na potovanju, kajti s svojim teranom se je povsod zelo rad postavil in je trdil, da nima nihče takega po vsem Krasu. Vzel je pa še eno steklenico te črne in za vzorec, kajti hotel je porabiti priliko in jo ponuditi za dober denar kakemu goriskemu krčmarju.

Ko je bil že popolnoma napravljen, si je še enkrat pogladil redke lase, zavihal dolge brke in popravil na vse strani štrlečo brado, vzel najboljše klobuk s širokimi krajci, oprtal nahrbtnik, vzel pod pazduho velik dežnik za vsak slučaj slabega vremena, čeprav se je obetal najlepši dan; saj človek, ki gre na pot, nikdar ne ve, kaj ga še čaka. Tako napravljen je naglo použil nekaj zajtrka, ki mu ga je bila pripravila nevesta, nato je pa šel pozdravljati še enkrat stari kavo in bolešno Barbaro, ki je potrebovala nekoliko več počitka. Premerila ga je od pet do glave in ga našla nekam izredno lepo napravljenega. Samo jopič ji ni bil po godu. »Noči so že hladne, tudi ne veš, kako bo s prenočevanjem na Sveti gori, zato vzemi zeleni jopič, ki je toplejši.« Jernej se je nekoliko obotavljal, zlasti, ker se mu je zdelo, da je že nekam pozno, toda navsezadnje se je moral, kakor navadno, vdati. Hitro je spet odložil nahrbtnik, preoblekel jopič, si spet oprtal nahrbtnik, pobral veliko marelo, pozdravil Barbaro in kar moč naglo odšel z doma.

Komaj zapusti dom, že opazi, da nekdo drobi za njim. Obmivši se, zagleda Tončka, napol oblečenega, ki hoče na vsak način z njim na božjo pot z vlakom. Pošilja ga, podi ga, grozi mu, pospeši korak, ker je že pozno, ali fante le ne odneha in teče za njim že pol ure in krene na bližnjico, ki pelje na postajo. Ko otrok vidi, da ga stari oče prav res ne mara, se spusti v divji jok in s pestjo na očeh ter hlapajoč drvi naprej za dedom, ki se že poti od nagle hoje in groze, da bo vlak zamudil. Naenkrat zasliši, kako je fante zavpilo na ves glas, ker se je hudo cebnil z boso nogo ob

kamen. Jerneju se smili, rad bi mu pomagal, rad ga vzel s seboj, toda tako ga ne more vzeti; domov se vračati mu spet ne kaže. Ko tako ves razdvojen divja na postajo, zasliši tik sebe lajež hudega psa, ki je tem predrznejši, čim hitreje Jernej hodi ali bolje teče. Da se drzne živati reši, mahne z dežnikom proti njej s tako neusmiljeno jezo, da se mu častljiva stara marela ob cesti zlomi. Tako ga je zabolelo, da je za hip pozabil na fantinca.

Vlak že piha proti Dutovljam. Stari Jernej bi sam ne bil verjel, če bi mu bil kdo pravil, da bo na stare dni tako skakal in tekel. V hipu je bil na postaji, a listka ni mogel kupiti. Zatrobilo je. »Vstopite — hitro, hitro!« Kakor brez glave je Jernej tekal sem in tja. »Listek dobite v vagonu, hitro!« Ves potan in truden in obenem zmeden zaradi otroka, ki je že spet vpil za njim, je tako nerodno stopil na stopnjo pri vozu, da se je prevrnil na vse štiri, pa se mu ni zgodilo nič hudega. Sprevodnik je priškolil. »Prenerodni in predebeli smo, oče, predebeli, saj pili ga anti tako zgodaj še nismo. Naprej, naprej, hopale! Srečno ga je pahnil v voz in za njim zaklenil vrata.

Ko je oče Jernej prišel v voz, je globoko vzdihnil in pogledal na postajo, kjer se je prav obupno jokal, na vse glordl, vpil in z nogami cepetal do smrti užaljeni Tonček:

»Nono! nono! O jej, o jej! Nonoooo nononononono! O joj, o joj!!!«

»Se že potolaži, se že potolaži, domov ga spravite... k Trobce v Pliskovici!« Tako je vpil Jernej z močnim glasom, da so vsi postali mahoma nanj še bolj pozorni.

Njegova upehanost, njegova nerodnost, njegov zlomljeni dežnik, njegov vpiljoči vnuč, njegova ogromna debelost, postava in otroško preprost in bistri pogled, njegova svojevrstna brada... vse to je povzročilo, da so se vsi v vozu radovedno obrnili proti novodošlemu sopotniku.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Če kdo ve, kako je Jernej nadaljeval svoje romanje, naj nam pove. Najlepše objavimo.

UGANKE

Rešitev.

Svetogorska letnica pove, da jemlji iz vsake vrste prvo, peto, tretjo in deveto črko; dobiš: Zdrava, Mili milostna!

Z dovoljenjem cerkvene oblasti.

Uredništvo in uprava:
CONVENTO MONTE SANTO

Odgovorni urednik:

P. Guglielmo Endrizzi

Tiska:

Prem. Stab. Tip. L. Lucchesi - Gorizia

Spomenik

(Sestavil Hrast Simon)

a	a	a	a	a	Vas na Kobariškem
a	a	a	a	a	Vas na Kobariškem
c	c	č	d	e	mizarsko orodje
e	e	e	e	g	gostilniška posoda
g	h	h	i	i	ptica
i	i	i	i	i	cvetlica
i	i	k	k	k	ptica
k	k	k	k	l	domača žival
l	l	l	l	l	drevo
l	m	m	n	n	mesto v Istri
o	o	o	o	o	moško ime
o	o	o	p	p	številka
r	r	r	r	r	zverina
r	r	r	r	r	žuželka
r	s	s	s	s	dan v tednu
s	š	š	t	t	sadno drevo
t	t	t	t	u	žensko ime
u	v	v	v	ž	se rabi pri jedi

	1	2	3	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
--	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Po sredi navzdol dobiš ime, ki Ti pove, kje stoji ta spomenik.